

El sistema electoral a Catalunya

Raül Escobar* | raulep@uoc.edu

VISTA PRÈVIA

Catalunya és l'única comunitat autònoma que després de 30 anys de democràcia no ha estat capaç de dotar-se d'una llei electoral pròpia. I és que per fer compatibles els criteris de representativitat poblacional i territorial necessitem una bona dosi d'arquitectura politològica, com demostra Escobar a través de l'anàlisi de les diferents propostes de llei electoral catalana que han aparegut en els darrers temps. Ara només falta una altra dosi, la de l'arquitectura política, per construir el consens necessari per aprovar unes noves regles del joc que millorin la qualitat democràtica.

Introducció

El 1979 s'aprova en referèndum l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que recupera les figures del Parlament i de la Generalitat de Catalunya. Des de llavors, totes les eleccions al Parlament han estat regulades pels Estatuts de 1979 i de 2006. Tots dos preveuen la redacció d'una llei electoral catalana que ha de tenir en compte dos principis bàsics: la representació proporcional dels ciutadans —una bona relació entre el nombre d'habitants i el nombre d'escons assignats— i la representació de totes les zones del territori —el prorratgeig d'escons entre les diverses circumscripcions és l'eina que permet establir, mitjançant una adjudicació inicial a cada circumscripció, la representació adequada de les diverses zones del territori.

Però 30 anys després Catalunya continua sent l'única comunitat autònoma que no compta amb una llei electoral pròpia. Aquesta anormalitat comporta que la normativa electoral vigent a Catalunya sigui la que marca la Llei

* Màster en Anàlisi Polític per la UOC

Després de 30 anys de democràcia Catalunya continua sent l'única comunitat autònoma que no compta amb una llei electoral pròpia

TAULA 1. ÍNDEX DE PROPORCIONALITAT DE ROSE AL PARLAMENT DE CATALUNYA (1980-2006)

1980	1984	1988	1992	1995	1999	2003	2006
90,10	93,00	93,29	92,69	96,55	96,08	96,73	96,06

Font: Elaboració pròpia

MAPA 1. DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE URBANITZADA A CATALUNYA

Font: Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya

orgànica 5/1985 del Regim Electoral General, com recull l'Estatut de 2006 en el seu article 56 de composició i règim electoral.

Article 56.1. *El Parlament es compon d'un mínim de cent diputats i un màxim de cent cinquanta, elegits per a un termini de quatre anys per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb aquest Estatut i la legislació electoral.*

Article 56.2. *El sistema electoral és de representació proporcional i ha d'assegurar la representació adequada de totes les zones del territori de Catalunya.*

Característiques del sistema català

L'actual sistema aplicat a Catalunya no és desproporcionat –veure taula 1. De fet tots els estudis el situen entre els tres més proporcionals dels que s'empren a l'Estat espanyol pel que fa a les eleccions autonòmiques.¹ Però aquesta alta proporcionalitat no es distribueix de manera homogènia per tot el territori català. Així, Barcelona obté sempre entre un 95% i un 98% i en canvi Lleida no supera mai el

¹ L'índex de proporcionalitat es calcula mitjançant la fórmula $P = 100 - 1/2 \sum |v_i - e_i|$. On v_i i e_i són el percentatge de vots i escons del partit i . L'índex oscil·la entre el 0 de proporcionalitat mínima i el 100 de proporcionalitat màxima.

L'Estatut marca que la llei electoral catalana ha de tenir en compte dos principis bàsics: la representació proporcional dels ciutadans i la representació de totes les zones del territori

95%. De la mateixa manera, la proporcionalitat tampoc es distribueix de forma regular entre els partits. De fet, Convergència i Unió (CIU) és l'única força política beneficiada d'una distorsió de la proporcionalitat que la situa entre un 3,2% i un 6,5% al seu favor depenent de les eleccions.

La confluència de tres factors provoquen aquesta distorsió: la sobrerrepresentació de les circumscripcions amb menys població –Lleida, Girona i Tarragona estan sobrerrepresentades–; la distribució territorial de les preferències electorals –el Partit Socialista de Catalunya (PSC) basa la seva força en la zona de Barcelona mentre que CiU ho fa a les tres províncies restants–; i la desigualtat de la magnitud dels districtes –per exemple, la província de Barcelona distribueix 85 diputats davant els 15 de la província de Lleida.

Cal recordar que l'aplicació del prorrateig actual –la distribució dels escons entre les quatre circumscripcions– es fa amb les dades censals de 1976. Els darrers anys, això ha comportat una penalització sobre Barcelona –la província que ha rebut més població– a qui al 1979 se li adjudica un 63% dels escons, una solució salomònica resultant de la mitjana aritmètica entre el 50% que representa la majoria dels escons i el 75% que era la proporció de la població de Barcelona en relació a la població total de Catalunya en aquell moment.

També cal saber que el territori català és molt complex, amb una distribució de la població molt desigual.

En el 0,3% del territori –ciutat de Barcelona– hi ha censat el 25,2% de la població, mentre que en els Pirineus –que representen el 17,8% del total– sols hi viu l'1% de la població. De fet, la província de Barcelona concentra el 75% de tota la població quan la mitjana de capitals de província de l'Estat espanyol és del 48% de la població. D'aquesta manera, segons tots els models de geografia i demografia, Catalunya és un cas molt clar de «macrocefàlia»² –veure mapa 1.

D'aquesta manera, amb l'actual sistema electoral el partit que obté la victòria en vots no té garantida la victòria en nombre d'escons, com passa el 1999³ i el 2003, quan el PSC obté un major nombre de vots i CiU d'escons. En 25 anys, aquest fet només ha passat a Europa a les províncies belgues de Brabant való (1981 i 1985) i Brabant flamenc (2000). Si els partits distribuïssin territorialment el seu vot d'una manera simètrica i alhora no existís cap tendència electoral definida a cada província, la variància passaria inadvertida. Però la situació electoral a Catalunya no compleix aquests preceptes. A Lleida, Girona i Tarragona CiU hi aconsegueix la majoria dels vots i en canvi, el PSC concentra la seva força a Barcelona. La principal conseqüència que la circumscripció de

---

2 Fenomen que es dona en països que tenen una xarxa urbana molt desequilibrada pel predomini d'una gran ciutat que concentra gran part de la població urbana amb la conseqüent concentració del poder polític, econòmic i administratiu.

3 A les circumscripcions de Tarragona, Lleida i Girona el PSC i ICV es presenten en coalició.

**MAPA 2. PRIMERA FORÇA POLÍTICA EN NOMBRE DE VOTS
A LES ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA DEL 2006**

Font: Elaboració pròpia segons els resultats de les eleccions al Parlament de Catalunya de 2006.

**MAPA 3. DISTRIBUCIÓ ACTUAL EN 4 CIRCUMSCRIPCIONS
(PROVÍNCIES)**

Font: Elaboració pròpia

**MAPA 4. DISTRIBUCIÓ DE CATALUNYA EN 7 VEGUERIES
SEGONS LA COMISSIÓ D'EXPERTS**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per la Comissió d'Experts. 2007

**MAPA 5. DISTRIBUCIÓ DE LES 13 DEMARCACIONS
PROPOSADES PER JAUME MAGRE**

Font: Elaboració pròpia segons les dades facilitades per Jaume Magre

Amb l'actual sistema el partit que obté la victòria en vots no té garantida la victòria en escons, com passa el 1999 i el 2003, quan CiU guanya en diputats malgrat no ser la força més votada

Barcelona estigui molt més poblada és que un partit pot aconseguir la majoria dels vots a Girona, Lleida i Tarragona (CiU) i no en el conjunt de Catalunya (PSC), però alhora obtenir la majoria dels escons.

En resum, l'actual sistema premia el valor de representació del vot a les tres circumscripcions menys poblades i els atorga un major nombre d'escons dels que els correspondria proporcionalment a la seva població. Aquesta desviació del prorrateg té dos efectes oposats sobre la proporcionalitat: d'una banda es redueixen les desviacions entre els percentatges de vots i escons dels partits –augmenta la proporcionalitat electoral local que arriba a un mínim del 95%, percentatge molt elevat– i per tant es redueixen els 'premis' als partits majoritaris; d'altra banda, quants més escons es reparteixin als tres districtes menors, major és la influència relativa dels seus resultats en la composició del Parlament de Catalunya –raó per la qual CiU és l'única força política beneficiada per la distorsió, degut al seu fort pes a les demarcacions de Girona, Lleida i Tarragona.

Un aspecte final de la distorsió aplicada a Catalunya és que donada la desigualtat de correlació de forces entre els dos partits més votats –CiU a les tres zones menys poblades i el PSC a la de més pes demogràfic–, podríem dir que els partits amb interessos urbans més grans (PSC), tenen més dificultats per a traduir el recolzament electoral en una representació parlamentària no fragmentada. Aquest fet es produeix perquè en la mesura que augmenta la magnitud d'una circumscripció també ho fan el

número de competidors i, en conseqüència, la fragmentació electoral i parlamentària dels partits que concentren la seva força a les grans zones urbanes és major. D'aquesta manera, els partits urbans són menys forts en les circumscripcions més propícies que els partits majoritaris que més representen els interessos rurals en les seves i per tant, els primers tendiran a aconseguir menys escons. En altres paraules, CiU és més forta a Girona, Tarragona i Lleida que el PSC a Barcelona –veure mapa 2.

Propostes de reformes

Durant els darrers deu anys, diversos politòlegs, investigadors, professors i partits polítics han desenvolupat propostes de reforma del sistema electoral de Catalunya. Tot i que la majoria coincideixen en bastants aspectes de la llei electoral actual –sembla que hi ha consens en utilitzar la fórmula d'Hondt, en continuar dividint el Parlament en 135 escons i en mantenir la barrera electoral en el 3%–, les diferències apareixen a l'hora de definir la mida de les circumscripcions, el prorrateg, i el tipus de vot i la seva forma. De fet, ràpidament podem veure que els aspectes on hi ha més polèmica són precisament aquells que poden provocar distorsions i anomalies tant en els resultats finals de l'adjudicació d'escons com a l'hora de complir amb el mandat estatutari de representació proporcional i representació adequada de totes les zones del territori.

De cara a la futura llei electoral, sembla que hi ha consens en utilitzar la llei d'Hondt, en continuar dividint el Parlament en 135 escons i en mantenir la barrera electoral en el 3%

A continuació s'analitzen vuit de les propostes més significatives elaborades fins al moment partint de la normativa electoral vigent a Catalunya que marca la Llei orgànica 5/1985 del Règim Electoral General: la de la Comissió d'Experts⁴ formada a proposta del Departament de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya el 2007; la del PSC el 2006; la de Jaume Magre, director de la Fundació Pi i Sunyer el 2002; la realitzada el 1995 per Agustí Bosch per encàrrec de la Fundació Jaume Bofill; la d'en Jordi Capó, catedràtic de Ciència Política de la Universitat de Barcelona el 2001; la del periodista Carles Castro el 2002; i per últim, la de Ciutadans pel Canvi (CpC) de 2008 –veure taula 2.

Bàsicament, les vuit propostes presenten diferències en el nombre de circumscripcions i la distribució dels escons en aquestes. Així, trobem propostes com les de la Comissió d'Experts –veure mapa 4–, la de Castro i la de CpC que basen la proposta en set circumscripcions, mentre que la resta ho fan mitjançant una circumscripció única nacional i un segon nivell de districtes que varien segons la proposta –42 districtes la del PSC, tretze la de Magre –veure mapa 5– i 53 la de Bosch.

Una segona diferència és l'establiment del prorrateig o nombre d'escons a repartir a cada circumscripció. D'aquesta manera trobem propostes que estableixen un

prorrateig segons la població del moment –Comissió d'Experts–, que creen districtes uninominals –PSC, Bosch–, que distribueixen un nombre d'escons segons la participació electoral –CpC–, o que intenten assegurar una sobre-representació de les zones menys poblades –Capó.

La tercera de les diferències és en el repartiment dels escons. Així trobem sistemes molt dispars que van des de la simple distribució dels escons per la llei d'Hondt –Comissió d'Experts, CpC o el sistema actual–, l'ús de dos nivells de repartició entre la llista nacional i els districtes uninominals –PSC, Magre, Bosch o Capó–, o un sistema mixt de llistes obertes i tancades –Castro.

Simulació

La simulació dels resultats electorals en base a les diferents propostes de llei electoral que hem presentat s'ha fet a partir de les dades electorals, demogràfiques i de superfície de les tres darreres eleccions al Parlament de Catalunya, les de 1999, 2003 i 2006.⁵ Un cop fetes les diferents simulacions de propostes, els resultats són els següents:

⁴ La Comissió d'Experts està integrada per Josep M. Colomer, Josep M. Reniu, Jaume Magre, Agustí Bosch, Jordi Sauret i Joan Botella

⁵ Cal tenir en compte que el 1999, PSC i ICV anaren junts a les circumscripcions de Lleida, Tarragona i Girona. Aquest fet no s'ha tingut en compte a l'hora de calcular les diferents propostes, ja que en alguns dels supòsits ICV no superaria la barrera mínima del 3%. Per tal de no 'pervertir' uns resultats, ja de per si diferents, entenem que si ICV s'hagués enfrontat a una barrera mínima del 3% a nivell del Principat, no hagués portat mai a terme l'acord amb el PSC.

TAULA 2. PROPOSTES DE LLEI ELECTORAL

	Barrera mínima	Nombre d'scons	Fórmula	Circumscripcions
1 Actual	3% circumscripció	135	Hondt	4 (províncies actuals)
2 Comissió d'Experts	3% circumscripció	135	Hondt	7 (vegueries / subdelegacions del govern actuals)
3 PSC	3% nacional	135 mínim	Hondt	1a - Circumscripció Nacional 2a - 42 districtes (41 comarques + 1 residents a l'estranger)
4 Jaume Magre	3% nacional	135	Hondt	1a - Circumscripció Nacional 2a - 12 districtes (Pirineus, Lleida, Central, Girona, Ebre, Tarragona, Gran Penedès, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental, Baix Llobregat, Barcelona i la resta del Barcelonès)
5 Agustí Bosch	4% nacional	135 mínim	Imperial	1a - Circumscripció Nacional 2a - 53 districtes (1 escó per les 38 comarques menys poblades i els 19 escons que queden a repartir entre les 3 comarques més poblades [el Barcelonès, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental). Això són 57 escons, amb una compartició a les comarques petites de la zona de ponent, per arribar a 53
6 Jordi Capó	1,5% nacional	135	Hondt	1a - Circumscripció Nacional 2a - 8 regions (7 regions / vegueries + Barcelona Ciutat)
7 Carles Castro		135	Hondt	7 vegueries
8 CpC	3% circumscripció	Entre 120 i 150	Hondt	7 vegueries

Font: Elaboració pròpia

TAULA 3. ÍNDEX DE PROPORCIONALITAT DE ROSE

	Actual	Experts	Castro	Magre	Capo	PSC	Bosch	CpC
1999	97,21	95,53	97,02	97,83	97,83	97,83	97,83	96,00
2003	97,42	95,20	96,13	98,82	98,82	98,82	98,82	94,90
2006	96,06	95,13	95,00	97,72	97,72	97,72	97,72	95,22

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de proporcionalitat de Rose obtingudes en la simulació

TAULA 4. PRORRATEIG

	Actual	Experts	Castro	Magre	Capo	PSC	Bosch	CpC
1999	86,97	95,02	83,91	86,13	88,35	—	—	96,19
2003	87,20	95,43	84,32	86,36	88,57	—	—	94,69
2006	89,01	94,87	84,67	88,93	88,55	—	—	95,90

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de prorrateig obtingudes en la simulació

TAULA 5. NOMBRE EFECTIU DE PARTITS

	Actual	Experts	Castro	Magre	Capo	PSC	Bosch	CpC
1999	3,30	3,06	3,06	3,30	3,30	3,30	3,30	3,06
2003	4,18	3,99	3,99	4,18	4,18	4,18	4,18	3,99
2006	4,71	4,30	4,30	4,71	4,71	4,71	4,71	4,30

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de nombre efectiu de partits obtingudes en la simulació

Perquè una proposta de llei electoral sigui vàlida ha de tenir una alta proporcionalitat i un alt prorratgeig. Això només ho compleixen les propostes de la Comissió d'Experts i de CpC

- *Índex de Proporcionalitat*: calcula la relació entre el percentatge de vot dels partits i els escons que els són assignats. El valor està entre 0 –proporcionalitat mínima– i 100 –proporcionalitat màxima. En tots els models estudiats s'obté una proporcionalitat molt elevada, superior al 95% –veure taula 3.
- *Prorratgeig*: calcula la relació entre el percentatge de població de cada circumscripció i els escons que els són assignats. El valor està entre 0 –proporcionalitat mínima– i 100 –proporcionalitat màxima. S'observa clarament que els models de CpC i el de la Comissió d'Experts obtenen uns resultats molt elevats i clarament superiors als de la resta de models⁶ –veure taula 4.
- *Nombre efectiu de partits*: calcula el nombre de partits d'igual mida que farien falta perquè tinguessin el mateix efecte sobre la fragmentació.⁷ En aquest sentit, s'observa que les propostes que es basen en una

circumscripció única nacional obtenen un major nombre efectiu de partits. Alhora, aquest nombre augmenta com més competitives i com més partits obtenen representació a les eleccions –veure taula 5.

Conclusions

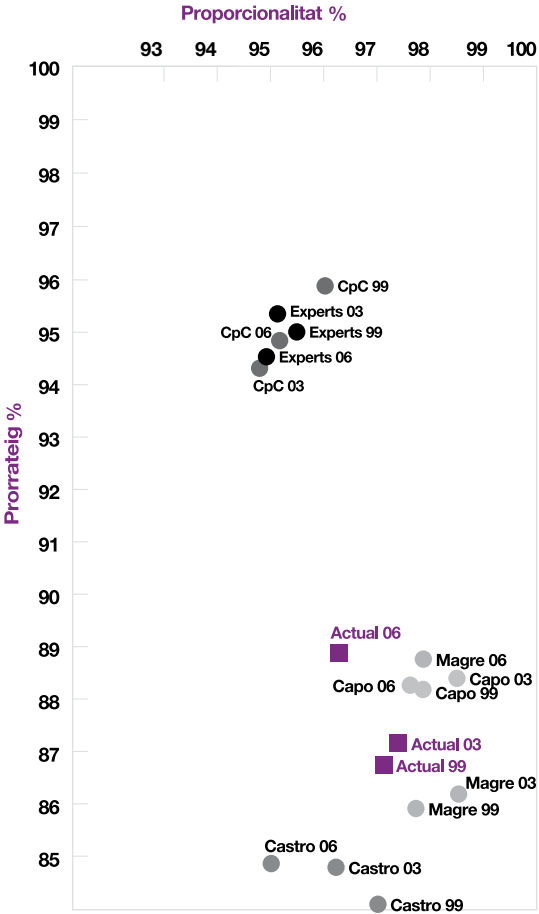
Com comentàvem al principi de l'article, l'Estatut demana que el sistema electoral català reguli la representació proporcional dels ciutadans i n'asseguri la representació de totes les zones del territori. Per tant, a efectes matemàtics perquè una proposta de llei electoral sigui vàlida ha de tenir una alta proporcionalitat i un alt prorratgeig. D'aquesta manera, per tal de dirimir el grau de compliment d'aquestes dues premisses de les diferents propostes de llei electoral presentades fins al moment, hem elaborat un quadre on es compara el grau de proporcionalitat i de prorratgeig de cadascuna d'elles en relació a l'actual sistema electoral –veure gràfica 1.

Com hem vist en el resultat de la distribució d'escons, les propostes de Magre, Capo, PSC i Bosch, sistemàticament donen la mateixa distribució d'escons en els períodes analitzats, però com mostra la gràfica 1, obtenen un índex de proporcionalitat i prorratgeig diferent. Aquest fet és degut a la utilització de la circumscripció única nacional per repartir els escons: el nombre d'escons acon-

⁶ No hi ha dades calculades de prorratgeig per a les propostes de Bosch i el PSC. Això és degut a la impossibilitat de calcular un prorratgeig que reparteix un escó a cadascuna de les 41 comarques catalanes independentment de la població que tenen –per exemple, un escó pel Barcelonès i un pel Pallars Jussà. La macrocefàlia de Barcelona provoca que en calcular el prorratgeig per a aquestes propostes, aquest no arribi a superar el 50% i, per tant, no és comparable amb la resta de propostes.

⁷ La fragmentació electoral és la probabilitat de que dos votants seleccionats a l'atzar optin per diferents partits en una determinada elecció.

GRÀFICA 1. POSICIONAMENT DE LES PROPOSTES
EN L'EIX PROPORCIONALITAT/PRORRATEIG

Font: Elaboració pròpia

TAULA 6. REPARTIMENT D'ESCONS (2006)

	Actual	Comissió d'Experts	CpC
Barcelona	85	84	87
Catalunya Central	0	10	11
Lleida	15	7	7
Pirineu	0	3	3
Girona	17	14	13
Tarragona	18	12	10
Ebre	0	5	4
Total	135	135	135

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes en la simulació

TAULA 7. RESULTATS EN ESCONS

1999	Actual	Experts	Castro	Magre	Capo	PSC	Bosch	CpC
CiU	56	57	56	53	53	53	53	56
PSC	52	55	54	54	54	54	54	55
Esquerra	12	10	11	12	12	12	12	11
ICV	3	3	3	3	3	3	3	2
PP	12	10	11	13	13	13	13	10
2003	Actual	Experts	Castro	Magre	Capo	PSC	Bosch	CpC
CiU	46	47	46	43	43	43	43	47
PSC	42	45	45	43	43	43	43	45
Esquerra	23	23	22	23	23	23	23	24
ICV-EUiA	9	7	8	10	10	10	10	6
PP	15	13	14	16	16	16	16	13
2006	Actual	Experts	Castro	Magre	Capo	PSC	Bosch	CpC
CiU	48	50	48	45	45	45	45	50
PSC	37	39	40	38	38	38	38	39
Esquerra	21	19	21	20	20	20	20	19
ICV-EUiA	12	12	10	13	13	13	13	12
PP	14	12	13	15	15	15	15	11
C's	3	3	3	4	4	4	4	3

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes en la simulació

Augmentar el número de circumscripcions
fa més proporcional la relació entre
el nombre d'habitants amb el d'escons
que es reparteixen a cada territori

TAULA 8. DIFERÈNCIA D'ESCONS ENTRE LA SITUACIÓ ACTUAL I LES PROPOSTES ELECTORALS

	CiU	PSC	Esquerra	ICV-EUiA	PP	C's
Experts	1,33	2,67	-1,33	-0,67	-2,00	0,00
Castro	0,00	2,67	-0,67	-1,00	-1,00	0,00
Magre	-3,00	1,33	-0,33	0,67	1,00	0,33
Capo	-3,00	1,33	-0,33	0,67	1,00	0,33
PSC	-3,00	1,33	-0,33	0,67	1,00	0,33
Bosch	-3,00	1,33	-0,33	0,67	1,00	0,33
CpC	1,00	2,67	-0,67	-1,33	-2,33	0,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes en la simulació

seguits és idèntic, però després cada model utilitza un sistema de prorrateig diferent –reparteixen els escons a cada territori de manera diferent– i això provoca que no s'obtinguin els mateixos resultats ni en proporció ni en prorrateig. No és el mateix repartir els escons en tretze demarcacions mitjançant un sistema de ponderació del vot –Magre–, que fer-ho en vuit circumscripcions amb una redistribució dels vots a cada partit segons el territori –Capo.

Com s'observa, sols hi ha dues propostes que compleixen amb una proporcionalitat i un prorrateig alt –per sobre del 95% en els dos casos i els dos eixos–: la de

la Comissió d'Experts i la de CpC. Alhora, la proposta de la Comissió d'Experts, proporciona un model estadístic constant per a totes les eleccions observades, és a dir, independentment dels resultats de les eleccions, obté una proporcionalitat i un prorrateig gairebé idèntic.

Continuant amb l'observació, les propostes de Magre, Castro i Capo obtenen un prorrateig bastant semblant al de la proposta actual, al voltant del 85-87%, un percentatge molt inferior al de la Comissió d'Experts, que per tant no sols aconsegueix un percentatge de prorrateig molt alt, sinó que demostra a la resta de propostes que hi han fórmules millors que poden fer augmentar la repre-

Les propostes basades en la circumscripció única reforcen els partits amb menys implantació territorial, especialment el PSC i en menor mesura el PP, ICV-EUiA i C's

sentativitat del territori fins a un percentatge que frega el límit possible, assegurant la representació de totes les zones del territori sense haver de disminuir la proporcionalitat del model actual i de la resta de propostes.

D'altra banda, la majoria de propostes varien bastant la seva posició a la taula en funció dels resultats de cada votació. Així, Castro obté uns resultats poc concentrats en la proporcionalitat que obté la seva proposta de reforma, un fet que es reproduïx en menor mesura en els projectes de Magre i Capo. L'exemple paradigmàtic d'aquesta variabilitat és la proposta de Capo, en la qual hi ha un resultat que arriba a variar de quadrant en relació al prorratgeig.

Si intentem sintetitzar l'anàlisi, el primer que cal destacar és que totes les propostes aconseguïxen una proporcionalitat alta, per sobre del 94-95%. Per tant, es pot afirmar que tant el nivell de proporcionalitat actual com el de la resta de propostes estudiades, no només compleixen perfectament amb la primera part del mandat estatutari català, sinó que també són difícilment millorables. Però què passa amb la representació proporcional i adequada de totes les zones del territori? Excepte dues, totes les propostes de reforma estan a un nivell molt semblant al de la llei actual, amb un percentatge de prorratgeig al voltant del 86-87%. L'excepció la trobem a les propostes de la Comissió d'Experts i la de CpC que aconseguïxen un nivell mig d'un 95%. Aquesta situació porta a diferents conclusions:

- Les reformes basades en un repartiment d'escons dins una circumscripció única –PSC, Bosch, Magre, Capo– no aporten una representació territorial adequada, alhora que la pretesa igualtat del vot de la circumscripció única no aconseguïx millorar la proporcionalitat del sistema electoral. D'aquesta manera, la circumscripció única no aporta cap millora respecte la situació actual en el cas de Catalunya com a conseqüència de la macrocefàlia de Barcelona i la voluntat d'aconseguir la igualtat del vot.
- Dins del grup de les reformes basades en un repartiment d'escons que no utilitzen la circumscripció única trobem resultats dispers. D'una banda, la llei actual –amb les quatre circumscripcions a nivell provincial– no aconseguïx uns resultats de prorratgeig diferents a les propostes que utilitzen la circumscripció única. En canvi, tant la proposta de la Comissió d'Experts com la de CpC –amb un repartiment en set vegueries– aconseguïxen uns nivells tant de prorratgeig com de proporcionalitat molt elevats. La diferència entre les tres propostes –actual, Comissió d'Experts i CpC– és el nombre de circumscripcions –de quatre a set–, però sobretot la magnitud d'aquestes. La proposta d'augmentar el número de circumscripcions fa més proporcional la relació entre el nombre d'habitants amb el d'escons que es reparteixen a cada territori. A excepció de la del Pirineu –per menor– i la de Barcelona –per major–, la resta de

La divisió en vegueries beneficia CiU i PSC, mentre que perjudica especialment el PP i, en menor mesura, Esquerra i ICV-EUiA

circumscripcions tenen entre quatre i catorze escons a repartir, un número mitjà d'escons segons la classificació de magnituds de circumscripcions. Un número d'escons suficients per a poder obtenir un coeficient de proporcionalitat molt alt i alhora un coeficient de prorratg també molt elevat. Hi ajuda el fet que cada circumscripció té un nombre d'escons basat en la població de cada regió, apart d'un factor de correcció d'un o dos escons per circumscripció –segons la proposta– per tal que l'Ebre i el Pirineu –les zones menys poblades però amb una gran superfície– no estiguin infra-representats a nivell territorial –veure taula 6.

Aquesta comparativa ens permet afirmar que l'actual model no és idoni ja que els valors del prorratg no arriben als nivells màxims exigibles, i sobretot per l'existència de propostes electorals basades en set vegueries que arriben a uns nivells de relació proporcionalitat/prorratg d'un 94-96% difícilment millorables. En aquest sentit, no estem dient que la proposta actual, amb un prorratg del 85%, no sigui correcte i acceptable, però l'existència de propostes alternatives que milloren aquesta faceta ens porten a afirmar que l'actual prorratg està desfasat en existir altres prorratges que segueixen molt millor el mandat estatutari.

Per finalitzar les conclusions de la simulació, no es pot deixar de fer una petita referència al resultat polític de l'anàlisi de les possibles reformes, ja que no es pot passar per

alt que qualsevol modificació del marc electoral té connotacions polítiques en poder provocar un canvi en la distribució dels escons dels partits –veure taules 7 i 8. Un cop revisats els resultats de les simulacions efectuades, es comprova com en aquelles propostes basades en la circumscripció única –PSC, Bosch, Capó, Magre–, les forces amb menys implantació territorial en surten reforçats, especialment el PSC i en menor mesura el Partit Popular (PP), Iniciativa per Catalunya Verds – Esquerra Unida i Alternativa (ICV-EUiA) i Ciutadans – Partido de la Ciudadanía (C's). En canvi, en les propostes de la Comissió d'Experts i de CpC –que es basen en la divisió en vegueries– els resultats serien sensiblement diferents: les forces majoritàries, CiU i PSC, augmenten els escons, mentre que el PP experimentaria una baixada sensible, i Esquerra i ICV-EUiA patirien un lleuger descens. Aquest anàlisi s'intenta sintetitzar a la taula 8, la qual reflexa el resultat mitjà de les diferents formacions polítiques en els diferents comicis estudiats en comparació als resultats reals. De la mateixa manera, la taula 8 ens permet veure que Esquerra seria en nombre d'escons el partit més perjudicat fos quina fos la proposta de reforma utilitzada i en canvi, el PSC seria el més beneficiat independentment de la proposta implementada.

Finalment, cal tenir en compte que l'exercici que hem fet és una simulació i que els resultats que hem obtingut no necessàriament serien els que resultarien de l'aplicació dels diferents models. En aquest sentit, s'ha de tenir molt en compte que existeix una variant que podríem

En nombre d'escons, Esquerra surt perjudicat en totes les propostes analitzades, mentre que el PSC seria el més beneficiat independentment de la proposta implementada

anomenar «incertesa del comportament electoral dels ciutadans», la qual podria arribar a provocar efectes diferents o contraris als desitjats. És a dir, cal tenir en compte que tant els partits polítics com els mateixos ciutadans es comporten d'una manera concreta en funció de les regles del joc existents. Per tant, no és gens segur que davant d'un canvi de regles del joc, un votant que a les eleccions del 2006 hagués votat un partit determinat, hagués votat al mateix partit si a les mateixes eleccions s'hagués instaurat una llei electoral diferent. Aquest fet, es pot veure clarament a través dels següents exemples: el PSC, partit amb un pes específic concentrat a l'àrea metropolitana de Barcelona, no es comportaria igual ni faria la mateixa campanya si la regla del joc fos la creació d'una circumscripció única o si en canvi fos la creació de set vegueries. De la mateixa manera, ICV no s'hagués presentat conjuntament amb el PSC a Girona, Lleida i Tarragona el 1999 si les regles del joc haguessin estat unes altres, ja que com s'ha vist anteriorment si s'hagués imposat una barrera mínima del 3% a nivell nacional hi hagués hagut una possibilitat molt alta de que tot i anar conjuntament amb el PSC, ICV es quedés fora del Parlament en no superar el llindar de la barrera electoral.

L'elecció d'un o altre sistema electoral és una decisió política de summa importància ja que aquests poden produir i de fet produeixen importants conseqüències polítiques, especialment sobre el nombre de partits polítics i sobretot davant la composició dels diferents parlaments

i governs. Aquests resultats finals comportaran que la reacció dels ciutadans davant l'exercici de la democràcia sigui una o altra. Que els ciutadans i ciutadanes del territori en qüestió en surtin globalment beneficiats i per tant, cap part de la població sigui discriminada, dependrà de que el sistema electoral triat i implantat sigui el més democràtic i el màxim de representatiu possible. Les diferents propostes analitzades en aquest assaig van en aquesta direcció. Algunes ho aconsegueixen, d'altres no. |

+ INFO

Fonts

- 📄 Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre, Estatut d'Autonomia de Catalunya
- 📄 Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General
- 📄 Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Enllaços

- 🏢 Departament de Governació i Administracions Públiques
www.gencat.cat/governacio-ap/